

Приморске новине

Лист ССРН општине Будва

ИЗЛАЗИ ПЕТНАЕСТОДНЕВНО

ГОДИНА X • БРОЈ 186. • 25. ФЕБРУАР 1981.

ЦИЈЕНА 4 ДИНАРА

МОМЧИЛО ЏЕМОВИЋ СА САРАДНИЦИМА ПОСЈЕТИО БУДВУ

РАДИТИ БРЗО — ВАЖАН ФАКТОР СТАБИЛИЗАЦИЈЕ

ИСТАКАО ПРЕДСЈЕДНИК РЕПУБЛИЧКОГ ИЗВРШНОГ ВИЈЕЋА

Дана 11. фебруара 1981. године предсједник Извршног вијећа Скупштине Црне Горе **Момчило Џемовић** с потпредсједником **Марком Матковићем**, **Мишелом Брајевићем**, потпредсједником Привредне коморе Црне Горе, и члановима Вијешта **Фадилом Таиповићем** и **Велимирим Шљиванчанином**, директором Фонда за обнову и развој **Радомиром Ђачићем** учили су радну посјету Будви. Обишли су Стари град, Скупштину општине, Дом здравља и „Монтенегротурист“ и саслушали извјештаје о резултатима напора грађана и руководства општине на санацији посљедица катастрофалног земљотреса. Састанку су присуствовали и руководиоци друштвено-политичких организација из Будве, представници мјесних заједница, СИЗ-ова и директори једног броја основних организација удруженог рада.

ИЗГРАЂЕНО 320 И САНИРАНО 250 СТАНОВА

Предсједник Скупштине општине Предраг Ђулафић и Јубо Рајеновић, предсједник Извршног одбора Скупштине општине, изјавили су податке о томе шта је све урађено у општини Будва на разним секторима послије земљотреса. Говорећи о обнови у

основне школе у Петровцу. Будва је доносила нови дечји здравља, административни и тржни центар. Санирани су и хотели у Бечичима (2000 кревета), а у тој су интензивне припреме за почетак градње новог хотелског насеља на Словенској плажи. Та које су пропаднају средстава за наставак радова на хотелима „Алала“ и „Могрен“. Овога је првога пута након деценије градње, примити и хотел „АС“ у неразгаша долу којег је купио „Палас“ из Петровца. У Петровцу је отворен и хотел који је намирењем одмору ратних војника инвалида.

Миодраг Мировић и Симо Кујача упознали су другове из Републике о резултатима рада у „Монтенегротуристу“ и проблемима с којима се ова радна организација сусреће у напорима да се што прије оспособи за стицање већег дохотка.

СЕЛО ЈЕ ЗАПОСТАВЉЕНО

У Општинској конференцији СК одржано је овог мјесеца савјетовање на којем се разговарало о унапређивању метода рада и дјеловању Општинске конференције и основних организација, односно вођен је дијалог о томе који је то најефикаснији и најпогоднији начин за реализација договорених ставова и закључака.

Инсистирало се на већој ангажованости и одговорности чланова Општинске конференције у извршавању обавеза које имају у том својству, као и на потребу њиховог запажења доприноса у својим основним организацијама СК. Констатовано је да дosta тога треба мијењати у методу рада и дјеловању основних организација, што ће рећи учинити и њих и њихово чланство одговорнијим за сложене задатке који у овом тренутку стоје пред Савезом комуниста. Једном ријечју, оне треба да постану мјеста где се комунисти договорају и заузимају ставове о конкретним животним питањима средине у којој раде. Кад су у питању основне организације СК — истакнуто је на овом договору — информирано са њиховом раду у будућем мора бити брже и потпунији.

току прошле и претпрошле године, они су истакли да је изграђено 320 нових и санирано 250 општећених станова у друштвено-влаштиштву. Оспособљена су за рад три дјечја вртића, пријеја је изградња нове зграде

учествујући у дискусији Недељко Дапчевића, предсједник Општинске конференције Савеља комуниста, је, поред осталог, истакао да је село у нашој општини веома запостављено, да се не праве готово никакви напори да се стање поправи и да се не форсира развој пољопривреде, мада за то постоји велика потреба, а има и могућности да се до ста учини на том плану. Он је говорио и о некректином понашању грађевинских предузећа која су на нашем подручју подизала нове станове и друге објекте. Примјера ради, квадратни метар стана у насељу Под Дубовицом заједно са уређењем инфраструктурних објеката стајаће 35.000 динара! Истакао је и неравномерност у изради стана у солидарности: у Будви је направљено 320 нових станова, док је у Петровцу, умајесто 56, у току градња само 30 станова. Недељко Дапчевић се, такође, критички осврнуо на изградњу административног центра, као и на одлуку СИЗ-а културе и науке којом се из представе за Стари град усмјерило 20 милијарди старих динара за стамбену изградњу.

Марко Матковић говорио је о потреби преиспитивања неких пројеката за будућу изградњу, како бисмо избегли могуће грешке. Апеловао је да се питању смјештaja самаца и подстанира посвети већа пажња.

Никола Лижешевић је присутни упознао с напорима друштвено-политичке заједнице у вези с обновом и изградњом стваре Будве, истичући значај, сложеност и делikatnost послова који предстоје.

У пакленој трици с временом и растућом инфлацијом рад на обнови и изградњи порушених подручја био је и још је изузетно тежак — рекао је у дискусији **Велимир Шљиванчанин**. Он је истакао да је, и поред тога, врло много учињено, али да гла вни послови, посебно у привреди, тек предстоје.

У обиласку нових стамбених зграда у Будви

ТУРИСТИЧКА ПРИВРЕДА СЕ БРЗО ОПОРАВИЛА

Мишило Брајевић указао је, поред осталог, на врло велики скок цијена грађевинског материјала, што у великој мјери поскупљаје радове, организацију обнове ставља пред растуће проблеме недостатка средстава, а пред нама је задатак да се избори до стављају на валоризацију средстава Фонда.

Радомир Ђачић је истакао да можемо да будемо задовољни постигнутим резултатима — Будва се добро организовала послије земљотреса — рекао је он — органи Општине су до максимума искористили могућности Фонда, обезбеђујући обнову производње, брзу санацију и друго. Будва је искористила све што је могла и код Фонда и код банака, а и припремним радовима за удрживавање.

Ђачић је дао пуну подршку пројекту Словенске плаže, истичући га као приоритетан. За овај објекат ће бити могуће пронаћи средства, према потреби, и у иностранству.

Фадил Таиповић је рекао да је заслуга туристичких радника што су овогодишњи резултати у туризму задовољавајући. Санирани су сви објекти, а порушени отклоњени. Добро је што је затворена конструирајућа финансирања за све објекте, изузев за хотел у Петровцу. Велики број гостију, који је посјетио Црногорско приморје прошле сезоне, најбоље покazuје да се туристичка привреда брзо опоравила од посљедица катастрофалног земљотреса. Посебно је истакао да му се допада рјешење хотел

ског комплекса на Словенској плажи. Пројекат је веома функционалан, а могућност фазне изградње блажша ће проблем финанисирања.

Момчило Џемовић је истакао да су радни људи и руководство општине учинили много на обнови пострадалог подручја. Руководиоци општине и друштвено-политичких организација показали су пуну зрелост организована у таквим невољама каква је била априлска катастрофа.

Непосредни произвођач још немају главну ријеч

Пошто је упознао присуће с неким питањима развоја наше земље, истичући чврстину нашег опредељења да идемо Титовим путем, а то значи јачање самоуправљања, удрживавања рада и средстава, политику несврставања, борбу за стабилизацију, предсједник Џемовић је посебно подвукao да је то због тога што још гла вну ријеч немају непосредни производи и удруженi рад, и да је то главни разлог та кве ситуације. Главну ријеч треба да има радничка класа. Овдје су то радници „Монтенегротурист“а. Свако друго размишљање води у погрешном правцу. Радници „Монте негротурист“а још увијек плаћају ануите и камате за објекте у које су у про теклом периоду улагали (објекти инфраструктуре), а те објекте користе и други, не доприносеши ништа ни њиховој изградњи, нити пропаганди. Ми морамо друкчијом пореском политиком регулирати нека питања у том по гледу. Не можемо више дозволити да друштвени сектор све то ради, плаћа, доводи го сте, а онда се други појављују да све то користе.

Други Џемовић је говорио и о припремама за наступајућу туристичку сезону, исти чући неопходност благовременог осигурања критичких артикалa за редовно снабдијевање. Он сматра да се морају оријентисати на сигурније и трајније односе на бази удрживавања.

Оцијењена једногодишња активност Синдиката

На недавно одржаној проширењу сједници оцијењена је једногодишња активност Општинског вијећа синдиката, његових органа и тијела, донесен програм рада за 1981. годину и за предсједавајућег с једногодишњим мандатом изабран Саво Павловић, наставник из Петровца. Уводно излагање поднило је Милорад Дапчевић, секретар Општинског вијећа синдиката.

Брига о зимници

Од јануара 1980. посебна пажња поклањана је разрешавању текућих економских проблема, реализацији политичке економске стабилизације, јачању материјалне основе самоуправљања, унапређивању животног стајања радних људи и изградњи политичког система социјалистичке самоуправне демократије. Повећање продуктивности рада, рационализације и потпуније коришћење капацитета, јачање квалитативних фактора привреде, досљедније остваривање система дохотка, својење свих видова потрошње у расположивим оквирима — били су предмет ратнога излагања у свим организацијама и органима. Значајну активност синдикат је развијао и на питанима као што су животни и радни услови радника, заштита њиховог стандарда, остваривање социјалне политике, запошљавање, обезбеђивање зимнице, организовање топлог оброка. У решавању

ДИСКУСИЈА

Извјештај о једногодишњем раду и програм за наредну годину били су предмет вишеочасне дискусије на сједници Општинског вијећа Сајмиште синдиката у чијем раду је учествовао и Васо Јакићевић, члан Предсједништва Републичког вијећа синдиката.

Послједе утврдног излагања се је узео учешћа више чланова. Бранка Медин је говорила о мјерама и активностима које се предузимају на плану идеолошко-политичког оспособљавања и марксистичког образовања радника. Јубо Павловић је указао на неке неправилности у распоређивању средстава за стамбени изградњи. Урош Зеновић је говорио о потреби што скорије израде социјалне карте радника, а Анте Делоник истакао проблем радног колективе Аутомото друштва у Будви, који ради у изузетно тешким условима. Он је рекао да радници овог колектора пружају услуге грађанима, домаћим и страним гостима у објекту који је означен црвеном бојом. Овакви услови представљају свакодневну опасност како за упослене особе тако и за кориснике услуга, па сматра да ово питanje треба да заокупи пажњу и виших друштвено-политичких foruma у комуни.

Вану стамбених питања радних људи Општинског вијећа је током прошле године извршило дијобу 131. грађевинског плаца на подручју Будве, Светог Стефана и Петровца. Оно је било доста ангажовано и на изради критерија и мјерила за расподјелу стамбова солидарности. Крајем прошле и почетком ове године организовало је набавку и испоруку зимнице за запослене раднике из 50 основних организација и радних заједница. Порубине се састојала од 11 артилераја узносу од 80.000 килограма и вриједности 3,600.000 динара. Та среđства обезбијењена су путем кредита од Будванског основног банке на пет месеци, уз камату од 3%.

Повећани радну дисциплину

Општинско вијеће је, заједно са Савезом социјалистичке омладине, расправљало о политици

запошљавања. Остваривању система општенародне одбране и друштвене самозаштите поклањана је, такође, пуну пажњу, и то тако што се настојало да се сви одборни послови и самозаштите редовно програмирају и остварују. Активност се огледала и у напорима да се лична и заједничка потрошња ускладе с кретањем дохотка и продуктивношћи рада, односно да се обезвиђе већи ниво акумулације и резерве, у циљу даљег јачања репродуктивне способности приједре. Ангажовање синдиката било је видно и у вези спровођења у живот иницијативе друга Тита о колективном раду и одговорности. Вишегодишње искуство функционисања делегатског система значајно је унапређивало правне и садржајне ангажовања организација синдиката, а Вијеће је разматрало и рад Титовог фонда, у који би требало да се учеšće све радне и друге организације и заједнице.

Констатовано је да предстоји одлучујење дјеловање у циљу веће остваривања доходног повезивања удрžajenog рада, развијања система самоуправног споразумијевања и мјерила за награђивање према раду и резултатима у свим дјеловима и областима удрžajenog рада. Већа активност доће да изражава и у афирмисавању система самоуправног планирања, што ће рећи да у оквиру синдиката треба стварати предуслове да се основне организације удрžajenog рада потпунije и одговорије баве планима развоја, као и унапређивањем самоуправних друштвено-економских односа. Синдикат ће се више него до сада залагати да се ефикасно користи радио вријеме, отдављају недисциплина и нерад, смање изостанци с посла, заведу и реализују мјере штедње. Организације и органи синдиката залагају се за стриктно поштовање договорене политичке цијелине, како би се обезбиједио њихов спорији раст, нарочито кад су у питању цијени животних намирница и стамбено-комуналних услуга. Као је дан од важних задатака синдиката поменут је принцип награђивања према резултатима рада.

Укључити се у припреме за III конгрес самоуправљача

Упозорено је на чињеницу да постоји приличан број запослених радника и чланова њихових породица, који имају третман подстанара, а да њихов смјештај још није обезбијеђен. Ови радници и даље се налазе у приколицима, односно радничким одмахалиштима или плаћају високе станарине. Инсистираје да се синдикалне организације ово питање поставе као приоритетно. У циљу правовременог реаговања и предлагања цјелисних решења препоручено је да синдикалне организације у будућем редовно прате и анализирају социјално стање радника и да обавезно организују вођење такозване „социјалне карте“ за све запослене раднике. Указано је на пропусте органа самоуправе радничке контроле. Упућена је критика на нередован дола-

Саво Павловић

зак извјесног броја полазника школе самоуправљача првог и другог степена, која ради у оквиру Центра за марксистичко образовање.

Учесници сједнице посебну су пажњу поклонили припремама III конгреса самоуправљача Југославије и обавезама радних људи у вези с његовим одржавањем, односно на значај јавне расправе, која се већ води у свим радним организацијама.

Усвојен је програм рада Општинског вијећа синдиката, његових органа и тијела за 1981. годину, који предвиђа низ активности из домена на радних, друштвено-политичких и економских односа.

Два дана послије мучког напада сила осовине на Југославију, 8. априла, ЦК КПЈ одржаваје заједничку сједницу са ЦК КП Хрватске са које је упућена делегација (на челу с Јосипом Крашом) у штаб Четврте армије са захтјевом да се за борбу против усташа и агресора наору

СЈЕДНИЦА ОПШТИНСКОГ ОДБОРА СУБНОР

Усвојен програм рада

На сједници Општинског одбора СУБНОР-а, одржаној средином фебруара, усвојен је програм рада Одбора и његових комисија. Тежиште организације убудуће ће се све више преносити на мјесна удружења бораца. У наредном периоду посветиће се пуна пажња методу рада у циљу што ефикаснијег рjeшавања социјалних и стамбених питања бораца, као и његовања и развијања револуционарних традиција.

Платформа за обиљежавање четрдесетогодишњице устанка и социјалистичке револуције, коју је донијело Предсједништво ССРН Југославије, сачињаваће политичку основу за конкретни програм који ће се поводом тог јубилеја одвијати на подручју наше општине.

Општински одбор и Предсједништво ће у 1981. године, поред осталог, разматрати доприносе борачке организације у раду осталих друштвено-политичких организација, залагање бораца у организама мјесних заједница, делегацијама и Скупштинама општине, њихово учешће у остваривању задатака општенародне одбране и друштвене самозаштите, обезбијеђење редовних обилазака и евентуалне помоћи самохраним лицима — родитељима палих бораца и заслужним ученицима НОР-а, који се налазе у болницама или на лијечењу код куће.

У програму рада Комисије за његовање револуционарних традиција као посебан задатак истиче се да се у оквиру 40-годишњице НОР изда спомен-књига погинулих бораца с подручја наше општине. Програмом је, такође, предвиђено и покретање иницијативе за подизање споменика погинулим борцима с подручја Мајина и Будве, као и обезбијеђење средстава за измјештање споменика у Брајићима који је дјелимично оштећен приликом изградње пута Цетиње — Будва. У заједници с одговарајућим органима Општинске скупштине, Комисија ће настојати да се у школама одржи више часова из области историје НОР и револуције. У сарадњи с Општинском конференцијом Савеза социјалистичке омладине борачких организација ће организовати акцију на раширишћавање рта Завале који је проглашен спомен парком. Комисија је предвидјела и тјешњу сарадњу с уредништвом „Приморских новина“ да би овај лист више простора посветио текстовима који доприносе његовању револуционарних традиција.

Комисија за општенародну одбрану и друштвену самозаштиту настојаће ће ангажује што већи број чланова борачке организације да учествују у вјежбама јединица територијалне одбране и ЈНА.

Комисија за питања ратних војних инвалида предвиђаје да најбитнија питања која су од значаја за унапређење материјалног положаја војних инвалида и породица палих бораца.

Рокови за извршење свих задатака предвиђених програмом нису утврђени, већ ће се то урадити у складу с по требама и плановима других органа и организација с којима ће Комисије сарађивати.

В. С.

40-ГОДИШЊИЦА НАШЕ РЕВОЛУЦИЈЕ

„Дочекујте уздигнуте главе и најтеже ударце!“

Комунистичка партија Југославије организована је, послије мучког

напада од 8. априла 1941. године, одлучан отпор освајачу. На дан бомбардовања Београда она је у многим мјестима широм земље организовала масовне зборове на који ма су говорили њени активисти, који су се максимално залагали за пружање највећег могућег доприноса одбра

ни земље од мрског завојева. Чланови Партије, који су се налазили у војсци дизали су борбени морал, организовали мјестимични отпор и настојали да се спријечи расуло војске која је од првог да била пропуштена сама сеbi. Партијска руководства за хтијевала су од војних команда да наоружају раднике, антифашисте и родољубе, како би они могли повести успјешну борбу против пете колоне и појачати отпор који је ту и тамо пружан агресору.

У прогласу ЦК Партије од 15. априла 1941. године, несумњиво једном од најзначајнијих докумената из првих дана рата, изнijети су основни ставови Партије и указано свим нашим народима на страшну катастрофу која их је задесила провалом фашистичких армија у нашу земљу. Тада је партијско руководство истакло да је за опстанак народа једини излаз настављање борбе против освајача, која се, уз заједничке напоре и јединство свих наших народи, мора завршити потпуном побједом. У том смислу разоткривене су намјере поборници у Хрватској, где су пленене слуге Хитлера и Мусолинија, помоћу империјалистичких бајонета, почеле стварати тобожњу независнију сну, а у ствари квислиншки државу. ЦК КПЈ је позвао хрватски народ да се супротстави распиривању шовинистичке мржње и братоубиљачке борбе. Објашњавајући хрватском народу да је његова будућност нераскидиво повезана с будућношћу осталих народа и у братској сложи и у јединству с њима, ЦК КПЈ је истакао потребу учвршћивања братства и јединства свих народа Југославије као основног предуслова за побједоносан исход његове заједничке борбе.

„Ви који се борите и гинете“ — писало је у прогласу Централног комитета — „у борби за своју независност знајте да ће та борба бити окружена успјехом, па ма сада са надмоћним непријатељем и подлегли у тој борби. Не клоните духом, збијте чврше своје редове, дочекујте уздигнуте главе и најтеже ударце. Комунисти и читава радничка класа Југославије устрајати ће до коначне побједе у првим редовима на родне борбе против освајача. Не клоните духом ни онда због у тој борби временом и подлегнете, јер ће се из овог покоља рађати нови свјет, зbrisati ће се заувјек коријени империјалистичких ратова и националног поборњавања. Створити ће се на истинској независности свих народа Југославије слободна, братска заједница.“

Од тих априлских дана 1941., када су писани ови редови, прошло је без мало по них четрдесет година. Прохујале су стравичне офанзиве, било је падова и успона, али је на крају извојевана слобода.

Приморске новине

Лист ССРН општине Будва Уређује: Редакцијски колегијум, Главни и одговорни уредник Милован Пајковић. Издавач: Општинска конференција ССРН — Будва адреса редакције: „Приморске новине“ — Будва телефон: 41-346 — Број жирос-рачуна 20710-678-287 код СДК Будва — Штампа: Издавачко-штампарско предузеће „Обод“ — Цетиње — Преплата: годишња 100,00, за иностранство 280,00 динара. Рукописи се не враћају.

АКТУЕЛНО

ПРЕДЛОЗИ ЗА ФИНАНСИРАЊЕ ОБНОВЕ СТАРОГ ГРАДА (2)

Штета на објектима у Старом граду износи 150 милијарди старих динара, а Законом обезбиђена средства су нижа за 25%. Она сваке године треба да буду валоризована, како би се надокнадио губитак њихове реалне вриједности услед раста цијена грађевинских услуга.

Може се са сигурношћу констатовати да обезбиђена средства неће бити довольна за финансирање потпуне обнове и изградње Старог града. То упућује на строго економисање средствима и на тражење додатних извора финансирања.

У извршавању првог задатка треба прихватити правило да се сви радови уступају институцијом конкурса, а на основу темељног припреме пројектне документације. Квалитетан и стручан надзор, посебно у његовом обрачунском дијелу задатка, други је елемент који може утицати на економисање сре-дствима обнове.

У рјешавању другог задатка — проналажењу додатних извора финансирања — стоје сљедеће могућности:

- обезбиђење средстава по основу будућег коришћења пословног простора у Старом граду,
- ангажовање средстава власника зграда, те њихово лично учешће у процесу обнове, чиме би се трошкови знатно смањили.

КРЕДИТИ — ГЛАВНИ ИЗВОР ФИНАНСИРАЊА

Брзина и ефикасност у припреми документације и, касније, у извођењу радова и повољна динамика пристизања средстава из Фонда, у што је могуће кратком року, биће најбољи начин да се обезбиђеним средствима обавијају обим радова на обнови. Тиме би се бар ублажијојо стално опадаје реалне вриједности обезбиђених средстава. Та околност треба да врши стапни притисак на субјекте који учествују у процесу обнове, односно који воде послове и доносе одлуке.

Главни извор грађанима за финансирање радова биће кредити које добијају из Фонда за обнову. Лимитирани апсолутним износом, ти кредити неће бити доволни за обнову већине објеката од стране њихових власника, па се предлаже и кредитирање дијела скупих и сложених послова као и набавка специјалних материјала. То кредитирање вршило ће се из дијела средстава за обнову која иду преко СИЗ-а за културу, а било би различито за сваког власника — и по износу и по условима. Износ би зависио од обима радова. На тај начин би се могло обавити рашење и расхищавање објекта — делимично или потпуно, изградња армирано-бетонских скелета свих зграда, набавка специјалних материјала условљених рестаураторским захтевима пројекта (специјално израђена патинирана ће рамида за кровове, камени пра-гови, надпрозорници, надвратници, специјална столарија за вра-ти и прозоре итд.).

Грађанима би се од стране друштва обезбиђеди сљедећи извори финансирања обнове и помоћи: бесплатни пројекти и прикупљачи за изграђену који имају већи број пројектаната и која га ће га оје изградити у најкраћем могућем року, јер се сви објекти практично истовремено могу пројектовати, будући да су одвојени и независни. За пројектовање статичке треба ангажовати и Институт за земљотресно инжењерство у Скопљу као стручног консултант за избор статичких решења и израду модела статичке санације објекта.

СТУДИЈЕ И ИСТРАЖИВАЊА

Фаза је завршена, а чине је: геодетско и фотограметричко снимање, сеизмолошка истраживања, археолошка истраживања у циљу добијања података за стилско хронолошку анализу, снимање подводног дијела темеља градских зидина, програм са нације градских зидина, архитектонско снимање и стилско-хронолошка анализа програмске основе за израду урбанистичког пројекта, које се састоје из рестаураторског, привредно-пословног и стамбеног дијела.

ПРОЈЕКТОВАЊЕ

Пројекат санације подводног дијела темеља градских зидина је завршен, а пројекат комуналне инфраструктуре и пројеката водовода, фекалне канализације, атмосферске канализације, електроинсталације, телефона, централног пријава, хлађења дијела пословног простора, заједничке телевизијске антене и громобрана.

ИЗВОЂЕЊЕ РАДОВА

Све објекте у Старом граду можемо са становишта из вођења радова подијелити у четири основне групе: фортификациони објекти (градске зидине и тврђава), сакрални објекти (цркве Санта Марија ин Пунта, Св. Ивана, Свете Троице), комунална инфраструктура и стамбени и пословни објекти у приват-

чкој стручности и организације умјешности извођача и инвеститора, а посебно врло стручан и способан надзор.

Класични грађевински и занатски радови без велике могућности примјене ефикасних и економичних метода грађења, велики број објекта на малом простору и, с тим у вези, слаби услови за комуникације у одвоју шута и довођењу материјала, постављању водова и комуналне инфраструктуре управо тим комуникацијама су само неке од околности које указују на компликованост и тежину радова. То ће, поред осталог, захтијевати способног инвеститора који треба да обезбиђи праве извођаче и да им стално ствара услове за несметан рад.

Нормално је очекивати да ће одмах послије пројектне документације усlijediti ве- лика интересовања власника објекта у Старом граду, које треба подржати и разним мјерама помагати. Поред сре-дстава из кредита, власници објекта ће уложити у обнову и знатан дио личних средстава и рада, тако да ће оваја градња бити најекономији и најуспјешнији.

НЕОПХОДНА ЈЕ ТЕМЕЉИТА ПРИПРЕМА

Тешко је међутим, обезбједити услове да се сви објекти граде истовремено управо због њихове велике концентрације на изузетно малом простору, где ће транспортер материјала до објекта бити најтежи проблем. Ово се компликује и за извјесно вријеме потпуно онемогућава радовима на постављању комуналне инфраструктуре. Зато ће бити потребно испитати могућност да се одређени радови на свим објектима армирачко-бетонски радови, одвоз шута и слично организују заједнички и уступе некој радио организацији високе стручности, организованости и ефикасности. Треба наћи решење за истовремено обављање најтежих и најглавнијих послова — армирано-бетонских и радова на постављању водова. То ће практично бити могуће само ако се обезбиђеди посебан начин довоз материјала за сваки објекат (велике дизалице — кранови, покретне траке и слично). Цијена таквих радова не би смјела да буде већа од цијене ако би сваки власник сам изводио те радове на свом објекту, а они би дошли у обзир само уз претходну сазгласност и уговор са сваким од власника појединачно, или бар с већим бројем њих.

Сложеност и тежина у Старом граду захтијева озбиљну, темељиту и до у детаље осигурану припрему, тако да када једном радови отпочну, њихов континуитет и убрзани ритам не смје бити заустављен. Основни услов за то су обезбиђена средстава и тачно осигурана длина мика њиховог притицања без чега се не би могло приступити радовима у Старом граду.

(У наредном броју: Имовинско-правни односи и њихово рјешавање).

МАЛО ШАЛЕ ВИШЕ ЗБИЉЕ

Поправио се

Критиковали су га што на рапчу репрезентације приређује ручкове и веће.

Послије критике приређује је само ужине.

КАД НЕМА НАЗИВА УЛИЦА

Распитује се један за Дом здравља у Будви?

— Скрените лијеvo, прођите поред Комуналног предузећа, затим поред Скупштине општине, па онда размините Завод за изградњу, ту је одмах Милиција, е, преко пута вам дође Дом здравља!

ВАЖАН ЈЕ УТИСАК

— Богати, ових дана ради по цио дан, просто не могу да те препознам.

— Да то није можда за Новембарску награду?

— Ма, не долази нам радна група која прави анализу како се користи радно вријеме.

НА БЕНЗИНСКОЈ ПУМПИ

— Послије овог поскупаљења бензина мало ће се ко, без велике потребе, возити колима?

— Хоће, директори.

ПРИПРЕМЕ, ПРИПРЕМЕ...

Припреме овогодишње туристичке сезоне најави-ли смо у рефератима, за-кључцима, новинама, на радију и телевизији.

Кад ћемо почети да ради-мо?

НАЈЗАД

На вијест да ће основи-ци школе „Стјепан Ми-тров Љубиша“ добити то-пли оброк, један родитељ рече с невјерицом:

— Кад би добили ма-кар хладни!

ВОЗИКАЊЕ

— Мој се шеф вози-ка друштвеним колима, ко-да су му од баба остала!

КРИВО СПОЈЕНО

Иако су честа тв упо-зорења да постоје „смет-ње на везама“, везе и се-зице и даље раде.

ПОСЉЕДЊА ВИЈЕСТ

Кад се представа тиче за ову годину „Приморске новине“ су остале крат-ких рукава.

М. П.

У очекивању санације

УСПЈЕШНА ГОДИНА У ООУР „ХОТЕЛИ БЕЧИЋКА ПЛАЖА“

ОСНОВНА ОРГАНИЗАЦИЈА УДРУЖЕНОГ РАДА „Хотели Бечићка плаја“ 1980. годину је завршила са изузетним резултатима. Раднички савјет оцјенио је да су, захваљујући залагању свих радника, постигнути изванредни успеси у санацији хотелског комплекса, а, исто тако, на плану доброг привређивања, успешног рјешавања стамбених питања радника, заштите њиховог стандарда и функционисања са-моупрвних друштвених односа.

У 1979. години организација је радила само са 10% производних капацитета. Сљедеће године, захваљујући успјешној санацији, она је почела углавном с нормалним радом и оспособила скоро све капацитете. Обогатила је туристичку понуду новим садржајима: депанданс хотела „Гарни“ претворен је у посебан хотел „Меркур“; „Спландид“ се припрема за рад током читаве године — уведен је први еркоидни систем на Црногорском приморју; централизоване су неке производне функције увођењем заједничке транжирирнице, сластичаре и пекаре, и припремљене су просторије за отварање модерне сластичарне и млекаре, диско-клуба и трговачког центра; отворени су нови ресторани, таверна у хотелу „Белви“, као и више аперитив барова; побољшан је конфор у свим хотелима и отклоњени су скоро сви недостаци који су били један од узрока разноразних рекламирања од стране гостију.

Напорима свих радника у 1980. години остварен је укуп-

ни приход у износу од 10.381.987.400 динара, од чега 80% чини девизна реализација. Доходак износи 5.408.795.250, лични доходи 3.456.881.700, учешће бруто личних доходака у укупном приходу 33,29% фондови износе 414.811.000 динара.

Треба рећи да је резултат много вреднији, када се узме у обзир да се за вријеме највеће попуњености капацитета радио са 150 извршилаца послова и задатака мање него што је предвиђено Правилником о систематизацији радних мјеста и организацији послова и задатака.

И на плану запошљавања организација је постигла значајне резултате. Она сада броји 254 радника који удржују рад на неодређено вријеме. У 1980. години преузето је од ООУР „Словенска плаја“ 54 радника разних профиле стручности, а запошљено је и 15 нових. Сви новопримљени раде у непосредној производњи, тако да није дошло до повећања броја извршилаца послова и задатака у радној јединици за ад-

министративне послове. У тој је разматрању могућности за преузимање још неких радника ООУР „Словенска плаја“. У 1980. години организација је с подручја Црне Горе ангажовала 430 сезонских радника.

Усвајањем новог правилника о распоређивању чистог дохотка и расподјели средстава за личне дохотке и осталих накнада радника, чије је доношење услиједило као последица извршења одређених организационих промјена, односно настојањем да се побољша систем расподјеле према раду, извршене су одређене корекције у основицама за обрачун аконтација личног дохотка.

Том приликом извршене су значајније исправке код радника са најнижим примањима, тако да је заштићен њихов животни стандард, а омогућено је у наредним годинама ангажовање потребног броја „сезонаца“, што, иначе, није био случај до сада, и то искључиво због релативно ниских примања радника одређених категорија.

У 1980. години подијељено је 85 милиона динара за кредитирање радника који су добили грађевинске плацеве за изградњу породичних стамбених зграда, а такође су из средствава ООУР-а купљена два трособна стана. Поред овога, подијељена су радницима четири двособна

стана на основу одлуке о условима и мјерилима за дојделу станови солидарности. Уколико се у организацији настави са оваквом динамиком у рјешавању стамбених питања, предвиђа се да ће до 1985. године сви радници имати стан.

Додајмо, на крају, да је сваки четврти радник члан Савеза комуниста, што је гаранција успјешног пословања, односно доброг функционисања самоуправних друштвених односа.

Уочи туристичке сезоне

„...Доносимо планове и програме припрема, изменујемо одборе, проглашавамо мјесеце туризма. Годинама тако, али туристичку сезону никад не до чекамо спремно. С таквом праксом се мора прекинути...“

Овим ријечима објаснио је закључке заједничке сједнице Предсједништва ССРН и Извршног одбора Туристичког савеза Будве, Гојко Митровић. — По одавно се договорамо, али припреме за дочек туриста не теку како ваља, наставио је он. — Основне организације удруженог рада из области туризма и угоститељства још нису донијеле програме припреме за сезону (?), веома се слабо сарађује с „Монте-негротуристом“. На овој сједници формирали смо одбор који ће пратити извршавање свих договора и програма, како би дочек туриста био што организован. Да не би било као прошлых година — да се праве пропусти, а да зато нико не одговара — ускоро ћемо одржати и сједницу Општинске конференције Савеза комуниста која ће бити посвећена програму припреме за почетак туристичке сезоне.

Г.

СУДБИНА ХОТЕЛА „ПАРК“ НЕИЗВЈЕСНА

Рушити или санирати?

Предвиђен је забавно-рекреативни дио будућег комплекса чија ће изградња почети овог лета.

И остали објекти Дома од мора у Будви такође су у теškoј ситуацији. Одмаралиште у Старом граду дијели судбину овог средњевјековног урбаног језгра, а санацији радови нису још почели ни на хотелу „Будва“. Једино је, и то прије неколико дана, почела обнова одмаралишта „Петко Милевић“ у Бечићима.

— Имамо још проблема — истиче Милошевић. — У нашим 19 вила у насељу Подкошљун са око 160 кревета још увијек се налазе породице које су након земљотреса остале без крова над главом.

Изграђено је више станови на којима земљотреса, подијељено је и мноштво кредита за обнову приватних зграда, па би био ред да се ослободе и наши објекти. Поготову због тога што и њих треба санирати и припремити их како би овог лета у њима одмарали наша радници. Солидарност смо показали онда када је требало, и крајње је вријеме да нас општина ослободи обавеза.

С. Г.

КОМУНАЛНО УРЕЂЕЊЕ

Нови живот Лучке капетаније

Шта ће бити с великом бијелом зградом у будванској луци, која се „наслонила“ на Стари град, а коју је разорни земљотрес, за разлику од многих објеката у сусједству, „поштедио“ — живо интересује становнике овог дијела града. Наиме, статус овога објекта је неријешен већ дуго времена и он није искоришћен како треба.

— Предложили смо Скупштини општине и Скупштини Самоуправне интересне заједнице за науку и културу да се што је могуће прије реше имовинско-правни односи око зграде Лучке капета-

није, како би она промијенила власника. За сада је овај објекат у надлежности Републике, кажу у Мјесној заједници Будва I. Предлажемо да ова зграда постане мјесни центар под чијим кровом би нашли смјештај: радне групе за руковођење обновом Старог града, Општински архив, стручна служба Самоуправне интересне заједнице за противпожарну заштиту с противпожарном јединицом, стручна служба Мјесне заједнице Будва I, службе које брину о функционисању луке и пловних објеката, турристичко друштво и спортске

организације које се баве пливањем, једриличарством и подврбдним активностима.

У Мјесној заједници су нам казали да је зграда готово неоштећена, о њој се већ дуже времена нико не стара због чега свакодневно пропада (прокишињава и брзо може да падне и кров), да је саставни дио луке и Старог града, а да су многе службе и институције, које дјелују на простору ове заједнице, без крова над главом. Због свега овога је предложен да она буде искоришћена на најбољи могући начин. С. Г.

ОБРАЗОВАЊЕ, КУЛТУРА, УМЈЕТНОСТ ★ ОБРАЗОВАЊЕ, КУЛТУРА, УМЈЕТНОСТ ★ ОБРАЗОВАЊЕ, КУЛТУРА, УМЈЕТНОСТ ★

Све више читалаца

За вријеме зимског рас пута већи број ученика користио је услуге будванске библиотеке — за ово вријеме број читалаца није се смањивао у односу на редован рад у току године.

Поред обавезне лектире, наши ћаци читaju и књиге по слободном избору. Дневно се изда на читање по стотину књига, што је најбоље до каз да је будванска библиотека испунила своју основну намјену — приближила је књигу читаоцу.

Одраслих чланова у библиотеки има мање, али се, ипак, њихов број, у односу на претходне године, знатно повећао. То показује да је за протеклих десет година створена навика читања и позајмљивања књига, да је библиотека власнито дјеловала и створила добар број сталних читалаца, који су добро обавијештени о новим издањима. Млади данас радо читају Сингера, Капора, Хесеа, Ирвина Шоа, Ненадића, Тишму и Киша, Мана, Маркеса и друге познате писце првјених квалитета.

очекује се да ће број читалаца још више порасти када, преласком у нове просторије, свака књига нађе своје место, буде видљивија и ближа, те кад се рад организује онако како то желе и радници библиотеке и њени чланови.

Б. Л.

НА ЧАСУ ИСТОРИЈЕ

Општински одбор Књижевне омладине организовао је у суботу, 14. фебруара, разговор с другарицама Драгицом Балић — Поповић, Евом Митровић и Зором Лукетић, које су увоцирале успомене на славне дагађаје, који су отпочели прије четрдесет година, а оне, свака на свој начин, биле њихови судионици и актери.

Није случајно што су баш њих изабрали. Јер, управо, оне су биле њихових година када им је рат прекинуо тек започету младост, а оне наставиле да расту кроз ратна пустошћа, надомак непријатеља, или са пушком у руци кроз наше прослављене битке и бригаде, с којима су, уостalom, и одрасле. Одрасле и постале дио историје коју наша омладина учи и традиције на којој се власништава.

А примјера је било безброј. Почев од кројачке радионице и прве партијске ћелије у Будви, сусрета с рођеним из Смедеревске Паланке, запаљених и опустошених пајковских села, ноћних жетви... Топла сјећа-

ња на лијепу учитељицу Анђус и њеног мужа Ника, народног хероја... Пљевља, Неретва, Сутјеска, Вилића Гувно... И како је Драгица Ђурашевић на Купресу ускочила у непријатељски тенк да извуче оружје; како се по пет метака увијек чувало у резерви да би се последњи нашао за „личну употребу“; и како је ту „шансу“ искористила Љубица Јовановић — Маше, када је остала с посљедњом бомбом... Десеткована јединица и гомиле тифусара били су језива слика на Љубином Гробу, али се осјећањима није смјело пустити на вољу. И тада су, враћајући се са стравичног попришта, пјевали: „Сузама се бој не бије...“, а сузе су се саме сливале. Тада их је и друг Тито чуо, па је, када су му казали ко су ти борци, рекао, знајући шта су преживјели: — „Свака част том Другом батаљону IV црногорске!“

Два сата су прошла као трен, а имали смо утисак као да је разговор тек на самом почетку.

И. Л.

ГОСТ РЕДАКЦИЈЕ

СЛИКАР МЈЕЧЕСЛАВ ХЕРМАН

У сарадњи са Савезним и Републичким заводом за међународну, научну, техничку и културну сарадњу, крајем 1980. године код нас је боравио, као гост Културног цен-

тра, пољски сликар и педагог Мјечеслав Херман.

Рођен је у Јевову 1938. године. Завршио је средњу школу у Гдинији, а Академију ликовних умјетности у Гда-

њинији 1963. године. Живи и ствара у Лублину, на Универзитету „Марија Кири“, као ликовни педагог. Имао је самосталне изложбе у Лублину, Гдањини, Варшави, Катовицама, Паризу, Штокхолму, Дебрецину, Прагу и Карлмаркенштату, а ове године излагаће код нас у Будви.

Имали смо прилике да видимо десетак радова Мјечеслава Хермана које је радио за вријеме боравка у хотелу „Београд“ у Бечићима. Са успехом се бави и фрескосликарством. За свој умјетнички рад од пољске Владе добио је више награда и признања. Готово сваке године одлази на студијска путовања. Био је у Француској, Шведској, Мађарској, Норвешкој (у кући знаменитог сликара Едварда Мунка), СР Њемачкој, Њемачкој Демократској Републици и у нашој земљи.

Херман слика човјека у једној изузетној тензији, она ко, како сам каже, како је и пољски човјек пролазио кроз своју бурну историју, о чему свједоче и садашњи дагађаји.

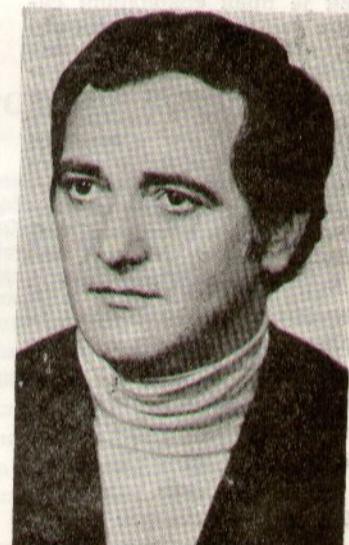
— То се не може избегнути, — каже Херман. — Ипак, у неким радовима имам много апстрактног. Уопште, у пољском сликарству нема ове ек-

спресивности какве имају црногорски сликари. Моје сликарство је рефлексивно, по мало декоративно, али, ипак, има своју обоженост...

Пољска генерација умјетника, која се нашла у Паризу у постимпресионистичком периоду између два свјетска рата, пронијела је славу пољске ликовне умјетности. Тамо су се истакли сликари: Подгорски, Цибис, Ејбиш, Пропоншко и скулптор Дуњиковски. Стигла је и нова генерација или није равна генерацији поменутих умјетника. Имена која сада нешто значе у пољској ликовној умјетности су Бжозовски, затим надреалиста Анто и Хашар.

О црногорским умјетницима сам већ нешто знаю и у Пољској. Овдје сам се уಪознао с њиховим дјелима. Џеј Лубарде и Милуновића гоvorе о сликарима ван серијског формата, у Пољској је већ афирмисан Никола Гвозденовић. Војо Станић слика попут нашег Геринског из почетка овог вијека.

У Југославији сам први пут. Веома ми је драго што сам баш овдје у Црној Гори. У Цетињу, у Музеју савремене умјетности, видио сам, та корећи, свјетску продукцију многих великих умјетника, од Диега Ривере, Пабла Пикаса па до мого колеге Будванина Јована Ивановића.

Мјечеслав Херман

Будва је разрушена у катастрофалном земљотресу. Варшава и други пољски градови били су згариште послије другог свјетског рата. Слика Будве, хтио или не, асоцира на наше градове послије рата. Она треба што прије да се обнови, да јој се нови живот удахне, поготову што је Будва драгља.

На крају смо нашег госта питали ко су му узори у умјетности.

— Моји узори су сликари холандског ренесансног сликарства. Свакако Рембрант, затим Бројгел и Јероним Бош. Веома ми се допада и афричка фолклорна умјетност, која се у мојим радовима провлачи у виду маски.

Станко Паповић

Одобрено за приказивање двадесетшест филмова

Крајем прошлог мјесеца одржана је сједница Републичке комисије за преглед филмова „Зета-филм“. Поред осталог, разматран је и усвојен извјештај о њеном раду у 1980. години.

Комисија је у претходној години одржала двије пленарне сједнице, а њена су вијећа на својим 11 сједницама прегледала 26 филмова и за све дала одобрење за јавно приказивање. Одобреним филмовима заступљени су кинематографије десет земаља, и то: САД са 13 филмова, Француска три, СССР и Западна Њемачка по два, док су Италија, Грчка, Источна Њемачка, Хонг Конг, Енглеска и Филипини заступљени са по једним филмом.

Гледајући по жанровима било је криминалисти

M.

чких 4, филмова страве 3, љубавних комедија, акционих и музичких по 2. Поједан филм одобрен је из жанрова: документарно-историјски, бајка, авантуристички, психолошка драма, пртани, друштвена драма, мелодрама, филмска катастрофа, научно-фантастични, љубавни и документарни.

Све филмове вијећа су одобрила једногласно. Није било филмова, који су одбијени, што говори да је рад Савјета за филмски репертоар „Зета-филм“ био одговоран и селективан. Гледано у цјелини — констатује се у извјештају — рад Комисије за преглед филмова СРЦГ у 1980. години може се оцijeniti као успешан и друштвено користан.

M.

МОДАЧЕ О МОДАЦИМА • ГРДО СВЕЋА

ИЗ РИЗНИЦЕ СВЈЕТСКЕ КЊИЖЕВНОСТИ

СЛАВНИ ПРИПОВЈЕДАЧ И САТИРИЧАР

Славни руски сатиричар и хумориста, творац руског реализма, писац романа „Мртве душе“, комедија „Ревизор“, „Женидба“, велике

приповјетке „Тарас Бульба“, збирки приповједака „Вечери на селу код Дикањке“, „Петроградске приповјетке“, Николај Васиљевич Го-

Веома непријатна вијест

(ОДЛОМАК ИЗ „РЕВИЗОРА“)

ГРАДОНАЧЕЛНИК: — Позвао сам вас, господо, да вам саопштим веома непријатну вијест: долази нам ревизор.

АМОС ФЛОДОРОВИЋ (судија) — Шта, ревизор?

ГРАДОНАЧЕЛНИК: — Ревизор из Петрограда, никогнито. И још с повјерљивом наредбом.

АМОС ФЛОДОРОВИЋ: — Ето ти сад!

АРТЕМИЈЕ ФИЛИПОВИЋ (управник болнице): — Само нам је то требало!

ЛУКА ЛУКИЋ (школски надзорник): — Господе боже, још с повјерљивом наредбом!

ГРАДОНАЧЕЛНИК: — Ја као да сам то предсјећао: ноћас сам сања нека два необична пацови. Заиста, никад писам видио такве: црни, неприродно велики! Дошли су, онушили и — изгубили се. Ето да вам прочитам писмо које сам добио од Андреја Ивановића Чмихова, кога ви познајете. Ево шта он пише: „Драги пријатељу, куме и добротворе“ (мрмља полу-гласно прелазећи брзо погледом)... „И да те обавијестим“. А — ево: „Стигао је чиновник с наредбом да прегледа читаву губернију, а нарочито наш срез. (Значајно подигне прст у вис.) Дознао сам то од најпоузданijих људи, мада се он представља као приватно лице. Понто знам да ти, као и сваки други, имаш по који гријех на души, јер си паметан човек и не волиш испуштати оно што ти само иде у руке...“ (зауставиши се) не мари, овде смо сви своји...“ то ти савјетујем да будеш опрезан, јер он може стићи сваког часа, ако иније већ стигао и не живи негде никогнито...“ Дајте, ето каква је ситуација!

АМОС ФЛОДОРОВИЋ: — Да, ситуација је необична, ту нешто има.

ЛУКА ЛУКИЋ: — Па зашто то, Антоне Ивановићу, откуд то? Шта ће код нас ревизор?

ГРАДОНАЧЕЛНИК: — Шта ће? Тако нам је, изгледа, сунђено. (Уздахне.) Досад су, богу хвала, одлазили у друге градове; сад је дошао ред на нас.

АМОС ФЛОДОРОВИЋ: — Мислим ја, Антоне Ивановићу, да ће ту бити један финији и више политички разлог. То значи да Русија... дабогме, хоће да ратује, и министарство је, ето, послало чиновника да дозна има ли где издаје.

ГРАДОНАЧЕЛНИК: — Ех, куда ви одосте! Па још паметан човек! Издаја у српском граду! Па одавде три године да јуриши нећеш стићи ни до једне државе.

АМОС ФЛОДОРОВИЋ: — Ама не, кажем ја вама да није... чисте ви... Власти имају дубоке намјере: мада су далеко, оне, ипак, примјећују све.

ГРАДОНАЧЕЛНИК: — Примјећују или не, тек ја сам вас, господо, упозорио. Пазите у свом дјелокругу, ја сам већ понешто наредио, па и вама савјетујем. Нарочито вама Артемије Филиповићу! Несумњиво ће тај чиновник на пролазу жељети да прегледа болници којом ви управљате — зато ви удејствите да све буде у реду: нека болничке капе буду чисте и болесници да не личе на коваче, како они обично изгледају.

АРТЕМИЈЕ ФИЛИПОВИЋ: — Па то се може. Даћемо им чисте капе.

ГРАДОНАЧЕЛНИК: — Свакако. Нека се изнад сваког кревета напише на латинском или неком другом језику — то је већ ваша ствар, о свакој болести... Не ваља што вам болесници пуште тако јак дувак да човјек одмах кијаја ће уће. Уостalom, боле би било да их је што мање, иначе, одмах ће се рећи да на њих доволично не пазите или да је љекар невјешт.

АРТЕМИЈЕ ФИЛИПОВИЋ: — О, што се тиче лијечења, већ смо се побринули, што ближе природи — утолико болje. Скупе љекове ми не употребљавамо. Ако прост човјек умре — умрије и онако, а ако оздрави — и онако би оздравио, уостalom.

ГРАДОНАЧЕЛНИК: — И вама бих, Амосе Флодоровићу, посавјетовао да припадите на суд. Тамо код вас, у предсобљу, где обично одлазе молиоци, служитељи су смјестили гуске с гушићима, који се непрестано саплићу под ноге. Поглавље је, знате, када се свијет бави домазлуком, само, знате, на сваком мјесту...

Н. В. Гоголь

голь (1809—1852) послије завршеног школовања које му отац (средње имућни спахија из Сорочинаца у Украјини) омогућава, службује као ситни чиновник, бави се аматерски или са успјехом глумом, ради као наставник историје, а затим постаје доцент за општу историју на петроградском Универзитету.

Књижевност је убрзо постала искључива Гогољева преокупација и с правом се може закључити да нико прије њега није дао тако снажно и истинито слику саосталости спахијске и чиновничке Русије. У приповјеткама се приказују појединачне појаве „исјечци из живота“, у „Ревизору“ и „Мртвим душама“ обухваћен је живот читавих „сталежа“ (чиновништво у „Ревизору“, посједничко племство у „Мртвим душама“) и разобличена њихова подмитљивост, похлепност, неморалност. „У „Ревизору“ ријешити сам се да скуним на једну гомилу све што не ваља у Русији, колико мије познато и да све то исмијем о једном трошку...“ објашњавао је Гоголь основним замислом своје комедије.

МОЖДА НИСТЕ ЗНАЛИ?

„Лична карта“ наше планете

Много је времена требало човјеку да схвата да живи на обичном небеском тијелу, које се креће око Сунца и обраће око своје осе. Али, кад је то схватио, тада је увидио како је тешко упознati све особине ове планете. Иако многи научници већ дugo изучавају Земљу, још ће можемо рећи да смо је упознали. Знамо много, али никако доста.

Земља се може представити као лопта, полу-пречника 6350 км. Знајући све неравнине Земљине површине, сигурно је да нема никакве геометријске форме с којом бисмо је могли представити. Ипак, знамо да је она сплоштена на половима. Наиме, екваторски полу пречник је 6378, 2 км, а поларни је краћи за око 21 км. Међутим сателитска мјерења су указала да је тачније рећи да је Земља облика крушка или срца, јер је сплоштеност јужне полуопштине већа него сјеверне. Јужни поларни полу пречник је за око 30 м краћи од сјеверног. Има доста разлога претпоставити да се размјере Земље мјењају током времена. Неки научници тврде да се Земља сада шири, и то тако да јој полу пречник расте за око 6 цм у току једног вијека.

Земља ротира око своје осе. Један њен пун обрт траје 23 ч 56 м 04 с (ово је тзв. звјездани дан, а ми у свакодневном животу користимо сунчев дан, који траје 24 часа). Истраживања су почела да се брзином Земљине ротације мјења.

Земља се обраће око једне замисљене осе. Утврђено је да ова оса мјења положај. То значи да се на Земљиној површини мјења положај оних тачака на којима ова замисљена оса „пробада“ Земљину површину — мјења се, дакле, мјесто сјеверног и јужног пола. Пречник круга

БИСЕРИ НАРОДНЕ ПОЕЗИЈЕ

ЈЕЛЕН И ВИЛА

Јелен пасе по загорју траву;
за дан пасе, за други болује,
а за трећи јаде јадикује.

Питала га из горице вила:

„О, јелене, шумско горско звјере,
каква ти је голема невоља,
те, кад пасеш по загорју траву,
за дан пасеш, за други болујеш,
а за трећи јаде јадикујеш?“

Јелен вили потијо бесједи:

„Сестро моја, из горице вило,
мене јесте голема невоља:
ја сам имо моју коштицу,
пак ј' отишла за гору на воду,
отишила је, пак ми не долази.

Ил' је гдјегод с пута залутала,
или су је ловци уватили,
или ме је сасвим оставила
и јелена другог прелубила?
Ако буде с пута залутала,
да бог даде да ме скоро нађе!
Ако л' су је ловци уватили,
бог нека им моју срећу даде!
Ако ли ме сасвим оставила,
и јелена другог прелубила,
дабогда је ловци уватили!“

ТЕЛАЈ ВИЧЕ ОД ЈУТРА ДО МРАКА

Телал виче од јутра до мрака:

„Ко ј' у кога ноћас на конаку,
нек не иде рано са конака;
утекла је пашина робиња
и одн'јела два товара блага
и украда сахат из њедара
и одвела ата из ахара
и повела Мују хазнадара“.

Сусрели је пашини кавази:

„Куда бјежиш, пашина робињо?
Што ће теби два товара блага,
што украде сахат из њедара,
зашто водиш ата из ахара,
куда водиш Мују хазнадару?“

„Благо носим да путем не просим,
сахат носим да гдје не закасним,
ата водим да пјешке не ходим,
хазнадара — да не спавам сама“.

у коме се пол периодично помјера није већи од 28 метара. Уз то, пол се стално помјера у једном правцу брзином од око седам сантиметара годишње.

Положај Земљине осе није сталан ни у простору, што значи да се мјења положај сјеверне, односно љужне тачке међу звјездама. Сјеверни пол је сада у близини најсјајније звијезде Малог медвједа, коју зовемо Сјеверњача, али не, посље 12.000 година бити у близини звјезде Вега.

Земља се, заједно са својим сателитом, Мјесецом, креће око Сунца на средњем растојању од 149,6 милиона километара. Један обилазак траје 365,25636 средњих сунчаних дана, али је вјероватно да се и то мјења током времена. Дужина тропске године (вријеме између два узастопна Сунчева пролаза кроз тачку пролећње и јесенње) којом се користимо код календарског рачунања, износи 365,2422 средњих сунчних дана.

Земља се креће и око тежишта система Земља — Мјесец, које је око 5000 км удаљено од Земљиног средишта. Креће се око тежишта система Земља — Сунце. Али, ни Сунце не стоји, па на тај начин Земља, пратећи своју звијезду, путује у простору. Кретање, кретање, кретање...

Маса наше планете је 6, 10, 24 кг (то је бројка која послије прве бројке 6 има још 24 нуле).

Другим ријечима, Земља је тешка око 6.000 трилiona тona. Земљина атмосфера је првенствено састављена од нитротена (75 одсто) и оксигена (23%). Укупна маса овог атмосферског омотача је милионити дио Земљине џелокупне масе.

Значајан успјех младог боксера

Дејан Јовановић, млади боксер „Будве“, први је боксер овог клуба, и овог града, који ће, као члан репрезентације Црне Горе, учествовати на државном првенству у Сплиту од 23. до 28. фебруара.

— Бокс волим одавно, још из доба Мате Парлова — рекао нам је Дејан. — Он ми је био узор и инспирација. Али, нисам имао прилике да се организован бавим овим спортом, јер је Будва тек прије двије године основала боксерски клуб. Зато се с мало више година почињем да бавим спортом који ми је од дјетинства био преокупација.

НЕМА КВОРУМА НИ СРЕДСТАВА

Сједница Скупштине Са-
моуправне интересне заједнице за физичку културу није одржана, иако се заказује већ трећи пут! Разлог: пози-
тиве су није одазвао неопходан број делегата, па, како се то популарно каже, није било кворума. На последњу зака-
зану сједницу није дошао ниједан члан Извршног одбора Скупштине СИЗ-а!

А требало је на тој сједници подијелити средства за потребе спортских друштава и клубова, који наступају у различним лигама, и ријешити нека актуелна питања из до-
мена физичке културе.

— Веома смо погођени оваквим понапашњем делегата, кажу је на Ватерполо клубу „Будва“. — Градимо базен који је страдао у земљотресу, оба вили смо половину послла, али, да би предузеће „Град-
ња Плоче“ из Кардељева завршило посао, потребна су нам средства. Од СИЗ за физичку културу треба да добијемо десетара, али питање је када ће то бити. Јер, судећи по активности делегата, може се дочекати и љето да се обезбиједи кворум. Да напоменемо и то да је предузеће из Кардељева напустило, Будву, односно, обуставило ради-
ве на базену, а паре стоеје нераспоређене! Питамо се: да ли ће за то неко одговорати?

Ватерполисти из Будве чланови су Друге савезне ватерполо лиге — група југ — и за тај ранг такмичица мојају имати прописно пливалиште. У противном, мораће иступити из такмичења. Да и не говоримо о томе шта све за развој спорта, посебно на води, треба да значи нови ба-
зен у градској луци.

Р.

— Будва нема традиције у боксу. Шта мислиш, хоће ли је твоја генерација створити?

— Сигурно. Имамо одличног тренера. Све што смо постигли, постигли смо без осnovних услова. Немамо тренинг сале, почели смо на пољани, једном нас је помогао „Нафтагас“, други пут Међународни омладински центар. На почетку јесени 1980. мало простора дао нам је хотел „Монтенегро“. Да није „Белвија“, ову хладну зиму скоро да не бисмо „преживјели“.

— Да чујемо шта мисле боксери о културно-забавном животу младих у Будви?

— О каквом културно-забавном животу?

— Ипак?

— Слабо. Кућа, школа, кафана — све док не проради Међународни омладински центар у Бечићима. Мислим да овај објекат највише чини за младе.

— А сад нешто о томе: као се додатило да постанеш републички репрезентативац?

— Изгледа случајно: 18. јануара имали смо пријатељски сусрет с боксерима „Будућности“ у Титограду. Боксовао сам с Вуксановићем. Био је то просјечан меч, добио сам га лако, на поене. Нисам ништа очекивао. Вишеме је то лично на добар тренинг. Кад се тренер Павле Бучач вратио са сједнице, загрлио ме, честитао ми и рекао: — Браво, момак! И-
деш на државно првенство!

— Како?

— Изабрали су те селектори у републичку репрезен-
тацију!

— Дејан је у пуној форми. У тренутку док разговарамо, ни он ни спортска јавност не знају ко ће му бити ривали, или обећава да ће Силит (ове године град-домаћин боксерског државног првенства) ис користити да освјетља образ младих боксера из Будве — оних који вјерију у бокс као у племениту спортску вјештињу.

Раде Јовић

Дејан је рођен 1956. године, сада је студент Више туристичке школе у Котору и студије мјуду од руке. Члан је СК и активан омладинац у својој организацији. Један је од младића који немају много времена, а имају времена за све што је важно.

— У Будви је — прича он — доста тешко завољети бокс и бавити се боксом. Ово друго је тек же. Међутим, како мој клуб сти-
че афирмацију, чини ми се и град га више прихвати.

— Како си завољио бокс?

— Слушајући радио и захва-
љујући телевизији која је по-
следњих година издашнија пре-
ма овом спорту.

— Твоји узори?

— Од домаћих Мате Парлов, а од страних Карлос Манзон, аргентински професионалац, једини непоражени сјеветски првак. Од младих, Ристић има утицаја на моје опредељење — на стил и скваташа бокса.

— Сјеваш ли се првог тренинга?

— Сјевам се свега. Први тре-
нинг ме умalo није „отјерao“ ку-
ћи. Одмах нам је стављено до знања да ће бокс бити тежак, да предстоје стални и напорни тре-
нинзи...

КАЗАЛИ СУ...

Човјеково шесто чуло

ПЈЕВ ЛОТИ: Срећа је човјекова шесто чуло. Ја мислим да би без њега и оних осталих пет чула веома тешко функционисало.

АЛБЕР КАМИ: Када не би било тако тешко да човјек постане срећан, онда би срећа веома брзо нестала с лица земље.

БАЛЗАК: Колико има мира у извјесним безнадежностима, а колико патње у многим надањима!

КИПЛИНГ: Девет десетина људи који не умију да буду стари, никада нису умјели да буду млади.

САМЕРСЕТ МОМ: Бити млад са седамдесет година некада је много забавније него бити стар са четрдесет.

СТРИНДБЕРГ: Често се кајемо за оно што смо казали, али се никад не кајемо за оно што нисмо рекли.

ИЗ ПРОШЛОСТИ НАШЕГА КРАЈА

ГУСАРЕЊЕ У ПАШТРОВИЋИМА

НАСТАЊЕНИ У ПРИОБАЛНОМ ПОЈАСУ, Паштровићи су, слично Бокељима, од давнина били упућени на море — било да су се бавили трговином, бранили од упада Сара-џена, неретвљанских и омишких гусара или сами плачкали прво турске, а затим и бродове који су пловили под заставама хришћанских земаља. Ако не још у доба Илира, претпоставља се да су се бавили гусарењем у IX, односно у XII вијеку, мада историјских података о томе нема. Њих налазимо тек у XIV столећу: Вијеће умољених у Дубровнику посветило је једну своју сједницу, 24. августа 1366. године, паштровским гусарима против којих су опремали једну лађу. Да нису водили рачуна ни о имовини најближих сусједа, Которана, можемо се увјерити на основу документа о преговорима паштровског представника с которском општином (1399. године). Тридесетак година касније (1420) кнез Радич Паштровић је преговарао с Дубровчанима по питању штете коју су гусари учинили на дубровачком земљишту.

ЗА ГУСАРЕ ЕГЗЕМПЛАР- НЕ КАЗНЕ

Тешко је претпоставити да су се Паштровићи брзо умирили, иако у историјским документима нема трага о њиховом гусарењу пуних десетак година. Јер, поново, у XVII и XVIII вијеку, они као гусари нападају не само турске бродове, већ „сваки на који нађију“. По налогу млетачких власти, они у јулу 1684. године одлазе својим бродовима на турску територију да би угрозили турске лађе. Сличну дозволу добио је 17. јула 1684. Вуко Ни-
колин из племена Режевића. Наравно, било им је забрањено да наносе штету трговачким караванима и пода-
ницима Дубровачке Републике, али питање је колико су се Паштровићи тих упутства придржавали. Јер, већ 20. октобра те исте године „Марк“ из Паштровића са својом флотом и пратњом од четрдесет барки хадјука“ на пада трговачки брод негде између Корчуле и Пељешца. Млетачке власти су, како сазнајемо, у одсуству осудиле изгредника на прогонство за сва времена и конфисковале његову имовину. У случају да буде ухваћен — био је учињен са хиљаду дуката — везање га коњима за репове, одсећи ће му руке и најзад ће бити објешен!

ОТКУП РОВЉА

Ни овако егземплярне казне нису спријечиле гусарење. „Ректор и савјетници Дубровачке Републике обавјештавају 3. децембра 1684. године

дин из Кастел Ластве (Петровац) купио 22. децембра 1685. године хришћанско ро-
бље које су заробили улица-
ски Турци и да су у јануару 1689. Лука Кащелан и Вуко Медин по млетачком налогу пловили до арбанашке оба-
ле ради откупа робова. Зна се да је робље узимано и у Паштровићима: Слични су, у септембру 1767. године за-
робили у Паштровићима че-
тири лица.

ПОГЛАВИЦЕ ГУСАРА

И у XVIII вијеку Паштровићи настављају с гусарењем. Неки Коста из Будве и Петар из Паштровића пре-
срећају у јулу 1706. француску фелуку која је натована свилом путовала из Ан-
коне у правцу Драча. Паштровићи су у марта 1711. за-
плијенили од Турака 70 ко-
њи упућених у Прчанј. Па-
штровске барке срећају се
током 1719. и 1720. године у
далматинском приморју и
Венецији.

ОБАВЈЕШТЕЊЕ

Од 1. I 1981. цијена „Приморских новина“ је четири динара по примјерку. Ради тога и годиња претплате на лист износи:

— За нашу земљу 100 динара (80 динара прет-
плате, а 20 динара поштански трошкови);
— за иностранство 280 динара (80 динара препла-
та, увећана за 200 динара поштанских трошкова).

Молимо читаоце који желе да обнове претплату за 1981. годину да то учи-
не најкасније до 1. марта. У противном обуставиће им се даље слање листа.

Француско Диедо оптужује 23. октобра 1759. Паштровиће који су се „у посљедње вријеме одали гусарству“ и „велике пљачке починили“. Помињу се и поглавице гусара: Иво Кажанегра, Андрија Митровић, Андрија Марков, Ђикановић, Крсто Кажанегра и Коста Перазић. Генерални провидур је наре-
дио да се побројана лица ухапсе да се не би ширила пљачка.

Због гусарских акција Па-
штровића осјећала се несигурност међу трговцима у Ве-
нецији, Напуљу, Дубровни-
ку и Цариграду, па су трг-
вачке везе повјерене Дубро-
вчанима.

Поменимо, на крају, нај-
познатијег паштровског гусара Кристифора Каженегру који се, послије многих ак-
ција у Кефалонији, настanio у Улцињу, а затим организовао дружину од четрдесет па-
штровских младића који су заједно с њима наставили са шверцом и гусарењем на чи-
тавом Јадрану.